

factum sit aperendum statim post professionem, an expectanda sit mors naturalis. Et quando monasterium est incapax, non dubium quin statim habeat effectum à die professionis; sed etiam quando capax, tenet Angulo de melior. u. cap. 1. glof. 3. nu. 29. quomuis alia per aperturam in vita factam soleant irritari. l. cancellarius. ff. de iis, qua in testam. delent. nisi ex testatoris voluntate aperiantur, quod ibi tradunt Angelus, Paulus, Alex. & Iafon.

S Y M M A R I V M.

Quis stando in iure amiguo succedat nouitio morienti ab intestato, quando monasterium est incapax? n. 90. Quid si religio est succedendi capax? referur quadam sententia. n. 91. Explicatur sententia auctorit. n. 92. An monasterium succedat in partem suam legitimam? n. 93. Quid si non sint haeredes necessarii, ut ascendentes, & descendentes? n. 94. An succedat monasterium in alimentorum nouitij expensarum? n. 95. Quid si confiter nouitium ingressum animo perpetuo viuendi in religione? n. 96. Quid si contulisset bona sua monasterio? n. 97.

90 QVÆSTIO vltima. Quis succedat nouitio decedenti ab intestato, ac nulla renūciatione facta? Et oportet meminisse, in omnibus his questionibus sermonem haberi ante Tridentini decretum: nam an quid sit in hoc immutatum per Tridentinum, dicemus cap. 5. Quæstio hæc non habet locum in monasteriis incapacibus succedendi, sed in his, quos ius habent ad succedendum in bona suorum religioforum: nam priora monasteria nullatenus succedunt. Atque ita docent Parisius cap. in presertim. num. 188. de probat. Menochius conf. 396. num. 1. volum. 4. & de presump. lib. 6. presump. 84. num. 2. Gutierrez quæst. canonicis. lib. 2. cap. 1. sine. Molin. tomo 1. de iustitia. disp. 140. initio.

91 Potest autem nouitius hic dupliciter se habere. Primo, quando non expressè contulisset bona monasterio: secundò, quando expressè ea contulisset, & utique casus est scortim disputandus. Prior ergo difficultas est, quis succedat nouitio decedenti ab intestato in religione capaci succedendi, quando bona sua non contulit monasterio, nec alteri. Quidam dicunt succedere monasterium in ea bona. Ducuntur, quia cum ingrediens religionem, eo ipso quod elegerit à principio vero perseverandi animo religionem, censetur consequenter eligere monasterium, ut suum futurum heredem, & dum de contraria voluntate non constat, censetur excludere haeredes ab intestato, quia perseverantia in priori voluntate præsumitur dum non reuocatur. cap. maiores. de baptismo. Atque ita tenent Antonius cap. in presertim. num. 44. de probationibus. & ibi Decius in noua edit. à num. 284. vsque ad 187. Henricus num. 13. Bellamera num. 37. Barbarius num. 59. Mantua num. 81. idem Antonius cap. 2. num. 6. sine. de foro cont. Ananias cap. 2. num. 8. de testam. Anchar. cap. 2. num. 3. de testam. Cyprianus auctent. ingressi. num. 2. quæst. 2. C. de sacrosancti. Ecclesi. & ibi Rosel. nu. 16. & ibi Iacobus de Rauenas, & Reinerius de Forliuio, quos refert, & sequitur Anchar. conf. 69. num. 1. Felin. cap. cum adeo. num. 3. de presump. idem Barbarius Clem. 1. nu. 20. de electione. Ioannes Lupus rubr. de donationibus inter virum, & uxorem. §. 38. num. 7. Plaza de delictis. cap. 42. num. 23. Mandol. in casibus analibus. num. 56. casu 185. & num. 65. casu 196. Iulius Clarus lib. 3. receptarum. §. testamentum. quæst. 28. num. 6. sine. Surtus deest. 303. num. 8. Confectus in priuileg. Mendacium, in notabilibus positus post Bullas Pontificias, tract. 13. cap. 13.

92 Sed tenendum est, nullatenus pertinere ad mona-

sterium, sed ad haeredes illius nouitij ab intestato, quia nouitius non censetur bona donare religioni, nisi cum acta profiteretur, nec vique tunc censetur cum effectu religiosus: ergo nulla est ratio, cur bona pertinere debeant ad monasterium; & consequenter succedent haeredes ab intestato. Item ex lapud Lubonem. 22. in princip. in iure §. finali. ff. de prescript. verb. vbi cum res ea conditio no esse vendita, ut si intra certum tempus displiceret, redderet. sed non autem contractus teneret; deciditur, quod si displiceat, reddatur res ipsa, & quidquid ratione ipsius ad emptorem peruenisset, si verò perierit intra id experientie tempus, nullus esset contractus. Et si idem operatur interitus ante contractum perfectum, quod displicentia emptoris: similiter idem operabitur mors nouitij, ac ipsius displicentia; sed si displiceret sibi status, nil acquireret monasterium. Atque ita docent Bartol. auctent. ingressi. in 2. lectura. num. 56. C. de sacrosancti. Ecclesi. quomuis auctent. si qua mulier. C. eodem tit. dubius maneat, & relinquat cogitandum Iafon ea auctent. si qua mulier. num. 59. Abbas cap. in presertim. num. 68. de probationibus. num. 61. Imola num. 24. Berouius num. 52. Parisius ibi. num. 188. Additionator ad Decium ibi. in noua editione. num. 286. littera D. Calderinus 1000 conf. 9. tit. de regularibus. Anchar. cap. beneficium. num. 3. de regularibus. in 6. & cap. 2. Barbarius cap. 2. num. 3. & 4. de testam. & ibi Imola num. 19. Francus rubr. de testam. in 6. n. 67. Berouius conf. 28. num. 13. volum. 1. Bellamera cap. quanto. num. 12. de officio ordin. Capra conf. 145. num. 10. Nicolaus de Vbaldis de successione ab intestato. vbi de successione regularium. 2. p. num. 10. habetur tomo. 8. tractatum. p. 1. Redoanus de spoliis ecclesiasticis. quæst. 8. in principio. n. 70. Petrus de Perusio de mutatione status Ecclesiarum. cap. 1. nu. 1. habetur vterque tomo 14. tractatum. Additionator ad Decium auctent. ingressi. sub num. 4. littera B. Tiracquellus de reuocatu lignager. §. 1. glof. 8. num. 36. Angelus verb. nouitius. num. 1. vbi Armilla num. 17. Tabiena 9. 12. num. 13. Syluester verb. religio. §. 9. 12. Nauarr. comment. 2. num. 49. de regularibus. Gregorius Lopez l. 1. 7. verb. entrando. tit. 1. p. 6. Villalobos in communibus opinion. littera M. verb. monachus. num. 164. Brunerus in suo compendio. littera B. verb. bona nouitij. Parador in sequencturia quotidianarum differentiarum. differentia 147. §. 1. in fine. Menochius conf. 396. num. 8. volum. 4. & de presump. lib. 6. presump. 84. à num. 11. Binius conf. 12. num. 1. & 4. vol. 1. Caualeanus deest. 10. num. 37. p. 5. Thomas Truifan. in decisionibus Venetianis. lib. 2. deest. 17. num. 17. Lælius Zecchius de Repub. ecclesiastica. tit. de regularibus. cap. 3. nu. 10. Hondedeus conf. 73. num. 16. volum. 2. & conf. 94. num. 7. volum. 1. Paulus Ful. lib. 2. de visitatione Episc. cap. 15. n. 67. Andreas Fachin. in controuersis iuris. lib. 6. cap. 19. v. vers. mibi probatur. Gutierrez quæst. canonicis. lib. 2. cap. 1. num. 101. & num. 107. v. vers. quimodo. & num. vltim. in casu 1. & 2. Tapia auctent. ingressi. verb. sua. cap. 2. num. 14. Villadiego iunior in foro iuxta. lib. 4. tit. 2. l. 12. num. 4. Molina tom. 1. de iustitia. disp. 140. colum. 1. v. vers. de alio ergo. Azor tom. 1. instit. moralium. lib. 1. cap. 3. quæst. 3. Gratianus reg. 45. 6. num. 13. Manuel quæst. regular. tom. 2. q. 80. art. 2. statim in princ. & quæst. 47. art. 12. sine. & quæst. 77. art. vltimo. Rebellus tract. de iustitia. p. 2. lib. 1. q. 8. sect. 5. num. 52.

Hæc tamen sententia multis modis temperari solet. 93 Primo limitatur, ut procedat quoad omnia nouitij bona præter legitimam monasterio competentem: in illa enim non succedunt venientes ab intestato, sed monasterium: & eo magis si pro maiori parte anni in nouitiatu stetit. Sic limitat Tapia num. præcedenti allegatus. Ducitur; nam cum testamentum ante ingressum factum rumpatur per professionem quoad legitimam, signum est, aliud ius saltem in specie competentem monasterio ex iplo ingressu non enim præsumitur ingressus animo exaudi. Sed hæc limitatio proflus displicet, quia minus verum est, aliquam ex bonis nouitij legiti

legitimam deberi monasterio, quomuis aliis ipse testaretur præterito omnino monasterio, quando nulla nouitij dispositio præcessit, ut probatum.

94 Secundo temperatur, ut habeat locum quoad haeredes, qui sunt ascendentes, vel descendentes nouitij, sicut quoad alios: non enim in bona nouitij decedentis ab intestato succedunt sic Lucas de Peña allegatus numero 79. Sed iure optimo hanc limitationem reprobant Tapia auctent. ingressi. verb. sua. cap. 2. num. 1. quia ceteri Doctores de haeredibus ab intestato loquuntur, ex quorum numero non dicuntur ascendentes, & descendentes, utpote qui etiam contra nouitij testamentum succedunt in legitimam eis debiram. Præterea, quia rationes adductæ num. 92. probant monasterium carere proflus iure in ea nouitij bona, & proinde idem de illis reputandum esse, ac si omnino decederet ab intestato.

95 Tertiò temperari potest, ut succedat monasterium in expensas alimentorum illius nouitij. Sed nec hæc limitatio est vera, eamque reprobant Nicolaus de Vbaldis eo. num. 10. & Redoanus num. 71. vbi eos allegatus num. 92. quia nouitius non tenetur has expensas solute, ut probauimus cap. 1. lib. 6. num. 4.

96 Quartò limitatur, nisi euidenter constiterit nouitium ingressum animo perpetuo viuendi in religione; tunc enim si ab intestato decedat, succedit in eius bona monasterium. Ratio est, quia hic non potest amplius ad seculum redire, sed manet professus in genere, & ideo vel in illo monasterio, vel in alio debet permanere, iuxta cap. consulti. & cap. statimius. de regularibus. & cap. non solum. cap. constitutionem. cap. priuilegium. eodem tit. in 6. censeturque quasi professus, & ideo eius bona acquiruntur monasterio, saltem virtute illius obligationis iam contractæ. Atque ita docent Paris. cap. in presertim. num. 188. de probationibus. Nicolaus de Vbaldis, Redoanus num. 71. Andreas Fachin. allegatus num. 79. Satia, quomuis dubius, cogitandumque dicens additionibus ad Abbatem. A. cap. in presertim. num. 68. v. vers. in hoc casu. Eandemque limitationem probat Menochius conf. 396. num. 12. v. vers. 4. de presumptionibus. lib. 6. presump. 84. n. 7. dicens, quomuis hæc opinio sustineri nequeat attentò Tridentin. sess. 25. de regularibus. cap. 19. quia ante annum nouitatus nulla potest esse professio: at si post annum nouitatus perseveret, & consistet de intentione mutandi vitam, habebit locum hæc limitatio. Cæterum hæc limitatio displicet, eamque bene reprobant Gutierrez quæst. canonicis. lib. 2. cap. 11. num. 105. Nam nouitij in iplo religionis ingressu firmum perseverandi animum habent, nec ea voluntas vite mutandæ satis est ad professionem.

Vltimò temperatur hæc sententia, nisi nouitius in iplo ingressu expressè contulisset bona sua monasterio, nec expressè reuocauerit: tunc enim bona ad monasterium pertinebunt, & non ad haeredes ab intestato. Probatur ex cap. in presertim. de probat. ibi; quare cum constet quod idem monachus bis monasterio vestro obtulerit se, & sua, neque ex aduerso probatur, &c. & idem ferè probatur ex cap. vltim. de successione ab intestato. Item, quia nouitius dedicans expressè bona, declarat factò illo, ut data perseverantia essent ea bona monasterij. Cum ergo perseverauerit in religione vsque ad mortem, nec eam voluntatem reuocauerit, pertinebunt vique ad monasterium ea bona virtute illius donationis. Atque ita docent Abbas, & Paris. num. 187. Additionator ad Felinum, Angel. Syluest. Armilla, Tabiena, Nauarr. Gutier. v. troque loco, Paulus Fafius, Azor, vbi eos retuli num. 92. Menochius de presumptionibus. lib. 6. presump. 84. num. 3. & conf. 396. num. 3. vol. 4. Sed hanc limitationem aliqui reprobant, dicuntque adhuc ea bona pertinere ad venientes ab intestato, nisi ea bonorum dedicatio facta fuisset independenter à religionis ingressu, ut præsumitur hic facta, quando longe ante ingressum sic

ret. Ratio est, quia dedicatio bonorum expressè facta in religionis ingressu, habet tacitam conditionem, si professio sequatur (ut diximus suprâ.) Cum ergo in hoc euentu non sequatur professio, cessabit ea dedicatio, quasi deficienter conditione in illa imbibita. Atque ita docent Berouius cap. in presertim. num. 55. de probat. Nicolaus de Vbaldis de success. ab intestato. vbi de successione regularium. 2. p. num. 10. Redoanus de spoliis ecclesi. quæst. 8. in principio. num. 71. Hondedeus conf. 73. num. 18. volum. 2. Manuel quæst. regular. tomo 2. quæst. 80. art. 2. statim in principio. Atque ob eandem rationem insurgit in hac limitationem Decius eo cap. in presertim. in noua editione. num. 284. quomuis ipse in omni euentu censet non succedere haeredes ab intestato, ut eum retulimus num. 91. Cæterum quomuis hoc sit satis probabile, magis tamen placet prædicta limitatio, ut in eo euentu remaneant bona apud monasterium; quia tacita conditio, que ei donanti inest, non est præcisè, si sequatur professio, sed ea est, si ille in religione perseverauerit: at verè in ea perseverauerit, quomuis mors profectum impediatur. Si tamen ille donans explicaret se nolle aliter valere donationem, quam sequuta professione, rediret ad venientes ab intestato, cum verè professio sequuta non sit, ut in simili dicemus ob decretum Trident. eam clausulam irritam habens.

C A P V T I V.

An beneficia nouitij vacant, aut illis renunciare valeat, conferri possint, attentò iure antiquiore ante Tridentinum?

S Y M M A R I V M.

Quot questiones distinxerunt sint. n. 1. Beneficia nouitij an vacant, aut ipsi renunciare valeat tempore nouitiatu? n. 2. An procedat tam in beneficiis minoribus, quam in maioribus? num. 3. Quid si in beneficiis fundatione cautum sit, ut vacet non resignante capellano per certum tempus? n. 4. Quid si beneficium nondum collatum erat, & sic non erat ius in re, sed nouitius habebat ius ad illud? n. 5. Quid si nouitatus daret ultra annum? n. 6. An in Societate IESV vacant beneficia nouitij toto probationis biennio, aut ante professionem, & quo tempore resignanda sint? n. 7. An sit irrita collatio beneficii nouitij facta abij, nec professione sequuta confirmetur? n. 8. An nouitius canonicus sit necessario ad electionem vocandus, aut possit constituere procuratorem? referur quadam sententia. n. 9. Sententia auctorit. n. 10. An si accesserit vocatus, aut non vocatus, habet ius eligendi? num. 11. Quid si iure singulari habeat ius eligendi, aut presentandi, & si sit patronus? n. 12. An pensiones nouitij etiam in Societate IESV vacant tempore nouitiatu per professionem, aut vota biennij? n. 13.

TRIPLEX inuoluitur difficultas. Prima est de beneficiis ante nouitiatum adeptis. Secunda, de fructibus perceptis ex beneficio in anno nouitiatu. Tertia est de adeptis post nouitiatum.

An beneficia nouitij eo ipso vacant? Hac in re erat olim magna inter Doctores controuersia. Quidam enim sentiebant Episcopum posse nouitio duorum mensium spatium taxare, intra quod teneretur renunciare beneficio, si in religione permanere velit. Alij autem censebant exigi licentiam Episcopi ad religionis ingressum, ne beneficia eo ipso vacarent: quas sententias refert Archidiaconus cap. beneficium. paulo post princip. de regularibus.

larib. in 6. & potest videri in Glossa cap. statum. verb. qui dicitur presentibus de regularibus. & cap. desponsat. am. verb. monasterium. 27. quæst. 2. Ceterum controuersia hæc diræpta est eo cap. beneficium. ubi sic statuitur: beneficium illius, qui religionem ingrediatur non est infra probationis annum alicui conferendum, nisi ad id ipsius accedat assensus, sed interim eidem beneficio per alium deserviri debet, assignata sibi congrua de ipsius presentibus portione. Ex quo textu duo constant. Alterum est, beneficia nouitij minimè vacare eo probationis anno, cum ibi decernatur, nulli eo probationis anno conferri posse: si enim vacarent, possent utique, immo deberent eo anno conferri. Alterum autem est, integrum esse nouitio renunciare suo beneficio toto nouitatus tempore, quod constat ex illius verbis, nisi ad id ipsius accedat assensus: idque etiam constat ex cap. ex transmissa. de renunciat. Nec obstat cap. 1. 17. quæst. 2. quod est Alexand. II. ubi restituitur quidam ad beneficium, cui tempore nouitatus renunciauerat; quippe id contingit quando fuerit illegitima renunciatio, utpote que in manu aduocati dicitur ibi facta. At non restitueretur, si in manu legitimi superioris facta esset, ut tradit Glossa eodem cap. 1. verb. restituit: quod vltimum an sit correctum per Trident. dicemus cap. sequenti.

Quod quidem verum habet siue beneficia sint maiora, siue minora; neutra enim anno nouitatus vacabunt, quod textus indistinctè de beneficio loquitur. Et ratio eius decisiva, non si illum egredi contingat, ut ei iure permittitur, maneat beneficium spoliatus, procedit in omnibus beneficiis. Atque ita docent Archidiaconus eo cap. beneficium. statim in principio. & ibi Francus num. 1. Gygas de pensionibus. q. 57. num. 5.

Præterea verum est, etiam in beneficij fundatione cautum sit, vt absente capellano certo tempore vacet beneficium, quia in dubio censenda est voluntas testatoris, & institutorum conformis iuri communi, vt tradunt communiter Doctores l. hæredes mei. §. cum ita. ff. ad Trebellian. & ideo ea clausula non intelligenda est in hoc casu absentie ob religionis ingressum, eo vel maxime quod in dubio fauendum est religioni, vt diximus cap. precedenti.

Aliqui temperant textum, vt loquatur de beneficio collato, & acceptato, atque ita de iure in re; secus quando est solum ius ad rem, eo quod beneficium nondum acceptatum erat: tunc enim per Episcopum est terminus ad profectum præhendendus, aliàs poterit alteri conferri; multa enim impediunt aliquid faciendum, quæ iam factis minimè obstant. c. per catechismum. de cognat. spirituali. in 6. Ita docent aliqui, quos tacito nomine refert Dominicus eo cap. beneficium. num. 1. Ceterum siue anno nouitatus non vacat ius in re, ita nec ius ad rem, quia ideo non vacat ius in re, quod adhuc ille non eligat profiteri, & sic nec eligat statim incompatibilem, per quem censetur iuri illi in re renunciare; quæ eadem ratio militat in iure ad rem. Atque ita docent Glossa eodem cap. beneficium. verb. conferendum. & ibi Ioannes Andreas num. 1. Monachus num. 5. Dominicus n. 1. Archid. paulo post principium. Francus num. 1. vers. in eadem glossa. ibi. eadem ratione. Tiraquell. de retractu lignager. §. 1. glossa 8. num. 28. Tapia aubent. ingressi. verb. sua. cap. 2. num. 8. C. de sacrosancti. Eccles. Lancelotus inst. iuris canon. lib. 1. in de regulari. §. si contigerit. verb. conferendum. Sayro in clau. regia. lib. 6. cap. 5. n. 25. vers. possunt etiam. Cuius autem sint fructus beneficij illius dum minimè conferretur, dicemus num. 22.

Insuper, quamvis textus eo cap. beneficium, dicat beneficia non vacare anno nouitatus, idem dicendum est, si anas ille ex aliqua causa iusta prorogetur, quia prorogatio facti videtur cum omnibus qualitatibus rei, quæ prorogatur. l. cetera. ff. si certum petatur. Cum ergo ex hac causa permittatur illa prorogatio (vt probauimus lib. 5. l. ius operis. cap. 4. num. 21.) ita beneficiorum vacatio

prorogari permittitur. Præterea, quia militant rationes, quibus ducitur ille textus, & gratia frequentioris vsus explicuit annum nouitatus, quod communiter anno transacto emittatur professio. At verba posita gratia frequentioris vsus non restringant legem, ne ad similes casus extendatur, vt probauit lib. 9. de matrimonio. disp. 14. num. 16. Præterea, quia si anno illo ex nouitij renunciatione olim coactato (vt licitum erat ante Tridentinum, iuxta cap. ad Apostolicam. de regularibus) vel hodie ex Pontificis dispensatione emittatur eo durante professio, utique beneficia à die professionis, vt expressè deciditur eo cap. beneficium, vacabunt. Ergo idem dicendum est, si prorogetur, quasi textus non attendere præcisè annum illum; sed mens eius fuerit, ne ante professionem beneficia nouitij alteri tanquam vacantia conferri possint. Præterea, quia ingrediens decimoquarto atatis anno, nequit profiteri, nisi intra biennium, iuxta Trident. sess. 25. de regulari. cap. 15. cum tamen incipiat verus nouitatus à pubertate, vt diximus lib. 5. cap. 4. num. 22. & tamen non est æquum illo biennio nouitium beneficio priuari. Tandem, quia Tridentinum ea sess. 25. cap. 16. iurb. nouitium non spoliari intra nouitatus tempus, ne libera egressus auferatur occasio; quod decretum etiam procedere in beneficiis optime tradit Maiolus de irregulari. lib. 3. cap. 6. num. 2. quæ ratio procedit toto tempore nouitatus. Et ita docet Mandosius in casibus animalibus. num. 63. casu 192. ad finem, dicens, etiam si pluribus annis duret nouitatus, non vacare interim beneficia: & fauent Glossa diu. cap. beneficium. verb. probationis. & ibi Archid. statim in principio. vers. illius. Gygas de pensionibus. quæst. 58. num. 7. ubi tradunt, minori quatuordecim annis ingrediente religionem, non posse conferri donec ille expleuerit decimumquintum annum expleuerit, quo tempore profiteri poterit; & melius Lancelotus inst. iuris canon. lib. 1. tit. de regulari. §. si contigerit. verb. probationis. ubi dicit, beneficium ingredientis quatuordecim annis religionem, non posse conferri donec ille expleuerit decimumsexmum peritum hodie ad professionis valorem. Dixi autem, quando ex iusta causa; nam si causa differendi professionis iusta abist, est beneficium non vacent, utpote quæ per solam professionem vacare decernerit eo textu, poterit tamen Episcopus designare terminum, vt ille ei beneficio renunciet, casu, quo id posset quando absque legitima causa abesset, & eo termino transacto, posset alteri id beneficium tanquam vacans conferre, quando ad ipsum pertinet collatio, quia ab eo tempore non reputatur ex causa legitima abstent.

Hinc deducitur primò, in Societate Iesv non vacare beneficia nouitij toto nouitatus biennio, quia Trident. sess. 25. de regulari. cap. 16. confirmat institutum Societatis Iesv, quod biennium nouitatus præscribit: quare cum ex iuris concessione nouitatus prorogetur, prorogatur quoque censetur tempus vacationis beneficiorum iuxta tradita num. præcedenti. Immo nec vacant ante solemnem professionem, vel vora coadiutorum formatorum, per quæ religiosi Societatis redduntur omnino incapaces retinendi bona. Ducor, quod ille textus per solam professionem tacitam, vel expressam, per quam redditur professus incapax retinendi bona, decidit vacare beneficia. At per vora biennij non redduntur hi religiosi incapaces iuxta Societatis constitutiones: ergo non vacant beneficia; & ita lite mota fuit iudicatum. Atque id sensere Patres Societatis Iesv congregati in prima eius cõgregatione generali. can. 1. ubi sic statutum est. *Nostris, qui ante ingressum in Societatem habebant beneficia, non cogantur ea relinquere ante professionem, nisi iubente Generali, commissario, vel Prouinciali post primum annum probationis.* Quamuis autem ea non vacent, in congregatione quinta generali eiusdem Societatis. can. 5. statutum est, vt ea ante biennij vora relinquuntur,

signentur, his verbis. *Nostris, qui ante ingressum in Societatem ecclesiastica beneficia quocumque obtinent, finito probationis biennio, priusquam vora simplicia scholariorum emittant somnino resignent, non obstante canone 1. prime congregationis.* Quare non vacarent, si ea resignatio non fieret. Vtrum autem vacent pensiones, dicemus infra.

Secundò deducitur, irritam fore collationem illius beneficij non transacto nouitatus tempore, nec confirmari sequuta professione, quia non vacabat tempore collationis, nec vacatio subsequens per professionem reddit validam collationem, quæ initio irrita fuerat, sed noua collatio opus est. Sic Paulus, quem refert, & sequitur Tiraquellus de retractu lignag. glof. 8. §. 1. num. 40.

Tertiò deducitur, quid in ea quæstione dicendum sit, an nouitius canonicus vocandus necessariò sit ad electionem Episcopi, aut alicuius beneficij canonicis competentem? Quibusdam placet eum vocandum esse. Ducuntur, quod verè canonicus sit, & cum ius eligendi inter fructus computetur, non est eo priuandus nouitius, sicut nec alius fructibus. Atque ita docent Archidiaconus cap. beneficium. num. 1. verb. assensus de regulari. in 6. & ibi Probus addit. ad Monachum. num. 1. Cardin. Clein. final. num. 8. quæst. 10. de regulari. Bertach. de gabelis. pari. 7. principali. num. 56. Mandosius in casibus animalibus. num. 56. casu 197. Admittunt Archidiaconus, & Probus ibi, posse tanquam legitime impedimentum consistuere procuratorem ad eligendum, ne experimenta nouitatus interpolentur, iuxta cap. si quis in principio. de electione. in 6.

Sed verius existimo, non esse vocandum, quia quamuis iure eligendi priuatus minimè sit; at causa religionis ritè, & legitime abesse censetur, quamuis in eodem electionis iure sit. Atque ita vultur Glossa re hac latè vtriusque disputata eo cap. beneficium. verb. conferendum, & ibi Monachus num. 2. Anchar. num. 3. Francus, licet dubius, num. 2. Dominicus num. 6. ad fin. idem Anchar. conf. 69. num. 12. Tiraquell. de retractu lignager. §. 1. glof. 8. num. 37. Angel. verb. nouitius. num. 1. & ibi Armilla num. 18. Tabiena quæst. vlt. ima. Syluest. verb. religio. §. quæst. 11. Antonius Cucus lib. 3. in ius. maior. 1.1. nu. 96. Tapia aubent. ingressi. verb. sua. cap. 1. num. 8. C. de sacrosancti. Ecclesie. Lælius Zecchius de Repub. ecclesiastica. tit. de regulari. cap. 3. n. 10. Azor tomo 1. in ius. moral. lib. 1. c. 3. g. 1. Admittunt tamè Monachus, & Azor, nec eum posse constituere procuratorem ad eligendum, utpote qui necessariò ad electionem vocandus non est.

Siue autem vocatus, siue non vocatus accesserit nouitius ille ad eligendum, iure eligendi potietur, quod eo non sit priuatus, sicut nec reliquis beneficij fructibus. Atque ita docent Francus & Azor num. præcedenti allegari. Nec obstat ratio Dominici eo cap. beneficium. num. 6. ad fin. quia ductus hoc negauit, nempe, quod electio hac fit colligere fructum beneficij, quod nõ conceditur nouitio eo cap. beneficium. Respondit enim Francus, non negari in eo textu collationem fructuum nouitio, sed tantum decerni congruam portionem seruandam ministranti in beneficio.

Predicta autem intelligenda sunt, quando iure collegij pertinet ad nouitium electio, si enim iure proprio, & singulari, ratione persone ius eligendi, aut presentandi ipsi incumbet, vt si esset patronus alicuius beneficij, vocandus utique esset: quod fortius sit ius spectans ad aliquem iure singulari, difficultiusque euellatur, quam spectans iure collegij. Atque ita docent Glossa eo cap. beneficium. verb. conferendum. in fin. & ibi Anchar. num. 3. Francus num. 2. Dominicus num. 6. Tiraquell. Angel. Syluest. Armilla, Tabiena, Antonius Cucus, Tapia, Lælius Zecchius, & Azor allegati numero 10.

Tandem sicut beneficia nouitij non vacant ante professionem, at vacant ea sequuta, idem quoque est di-

centi de pensionibus. Primò, quia Doctores tradunt, vt vidimus num. 3. textum in diu. cap. beneficium, intelligi de quibuscumque beneficiis: at pensiones largè dicuntur beneficia, vt probat Gygas de pensionibus. q. 28. num. 1. Secundò, quia per matrimonium vacant pensiones, sicut & beneficia, vt probauimus lib. 7. de matrimonio. disp. 44. num. 5. atque ita quoad extinctionem sequuntur naturam beneficiorum. Tandem, quia nequit in persona monachi manere beneficium, cum capax proprij non sit, nec in monasterium tranfire, quia id fieri non potest absque Pontificis dispensatione. Atque ita hanc partem tenent Gygas de pensionibus. q. 5. num. 6. Lælius Zecchius de Repub. ecclesiastica. tit. de regulari. c. 3. n. 14. ampliatione 2. Atque in Societate Iesv vacabunt pensiones eis temporibus, in quibus beneficia vacare explicatum est supra num. 7.

S V M M A R I V M.

Ex fructibus beneficij nouitij reseruanda est congrua portio vicario inferiori, eaque est per Episcopum taxanda. n. 14. Cuius sint fructus residui. Referuntur varia sententia. n. 15. 16. & 17. Sententia auctoris. n. 18. & 19.

QVÆSTIO secunda. An nouitius gaudeat fructibus sui beneficij? Hac in re id certum est, congruam ex illius fructibus portionem assignandam vicario ministrato illi beneficio: sic enim decernitur cap. beneficium de regularibus in 6. hæc autem congrua portio est per ordinarium taxanda, iuxta ea quæ in simili traduntur in Trident. sess. 7. de reformat. cap. 7. & sess. 25. de reformat. cap. 16. vt bene docet Manuel quæst. regulari. tom. 1. quæst. 37. art. 1. & satis significant Glossa eo cap. beneficium. verb. sed interim. Syluest. religio. 2. quæst. 8. Angel. verb. nouitius. num. 22. & ibi Tabiena quæst. vltima: aiunt enim hanc provisionem vicarij inferuntur beneficio exequendam per Episcopum, vt de beneficiario abuturo causâ studij decernitur cap. cum ex eo. vers. porro. de electione. in 6.

Difficultas autem est de reliquis illius beneficij fructibus. Quia in re varij sunt auctores: quidam enim sentiunt eos cedere in Ecclesie vsu. Ducuntur ex cap. quia saepe. de elect. in 6. Item, quia cum hic non inferuit beneficio ob priuatum, & propriam vilitatem, non potest eius fructus habere. Atque ita docent Gloss. final. eo cap. beneficium. Ioann. Andr. ibi. ad finem. Ananias cap. statum. fin. de regulari. Angelus verb. nouitius. num. 22. & ibi Tabiena quæst. vlt. Armilla num. 18. & in hanc inclinât, licet dubius, Anchar. eo cap. beneficium. num. 1. nu. 4.

Alij sentiunt fructus residuos fore mo nasterij in illius nouitij alimenta. Sic docet Antonius Cucus lib. 3. in ius. maior. 1.1. num. 82. & idem videntur sentire Tancredus, & Britinis, quos refert, & sequitur Syluest. verb. religio. 2. quæst. 8. Angelus verb. religiosus. num. 13. Archid. cap. beneficium. num. 1. verb. portio. de regulari. in 6. & Manuel quæst. regulari. tom. 1. quæst. 37. art. 1. Quamuis enim dicant fructus residuos reseruari nouitio, eam tamen reddunt rationem, ne sit onerosus religioni, & ideo sentire videntur futuros religionis: si enim futuri essent nouitij, vt de eis ad libitum disponeret, nullo onere subleuaretur religio. Quod clarius adhuc sentit Mamel ibi, dum subdit, id etiam procedere in nouitius ordinis Minorum, quamuis religiosi illi suæ regulæ transgressores forent eos fructus procurando. Subdit Antonius Cucus, non totum residuum futurum monasterij, sed id solum, quod ad nouitij alimeta sufficiens est, reliquum autem futurum nouitij, si exierit, ipso autem non exente, futurum monasterij.

Alij autem vtriusque opinionem conciliant sic, vt prior sustinens reseruari fructus residuos Ecclesie, vtrum habeat, quando monasterium potest commodè nouitium

nouitium alere absque alio subsidio: posterior autem sustinetur referuari monasterio, vera sit, quando illud ita pauper est, vt alendo nouitio non sit. Ita sustinet Dominicus eo cap. beneficium num. 7. Azor tom. 1. inst. moral. lib. 11. cap. 16. quæst. 6. Sayro in claus regia lib. 6. cap. 5. num. 25. vers. possunt etiam. licet tandem concludat, seruandam in hoc consuetudinem.

18 Sed vera sententia est, eos fructus residuos referuari nouitio, esseque vera illius bona, quia reuera est beneficium, nec proprie religiosus, capaxque dominij acquirendi: ergo suo iure fraudari non debet iis fructibus referuatis Ecclesie. Nec etiam est, cur monasterio referuentur ad nouitij alimenta, quia nouitius non tenetur ea soluere monasterio siue in eo permaneat, siue id deserat, vt probauimus lib. 6. cap. 10. num. 4. Nec obstat cap. 7. quia sepe, cui prima sententia inuitur: loquitur enim de Ecclesia vacante, vt bene aduertunt fere omnes Doctores allegati num. 15. at beneficium nouitij minime vacat. Et ideo hanc partem sustinent Mandosius in casibus annalibus. num. 63. casu 19. ad fin. Confectius in priuileg. Mend. in notabilibus que ponit post litteras Apostolicas, tit. 13. cap. 2. in fine. Quod si tamen alicubi sit opposita consuetudo legitime præscripta, ea seruanda erit, cum consuetudo vim legis habeat. Ita docent Syluester ibidem, & Mantuel allegatus n. 14.

19 Hinc deducitur, eos fructus restituendos nouitio exeuntij: at eo proficere succedere in eos monasterium, vt pote quod in viuente professi bona succedit. Atque ita docet Francus eo cap. beneficium. num. finali. quod intelligendum est, si monasterium successione capax sit, nec nouitius ille ante professionem de illis disposuerit: si enim sit succedendi incapax, succedent venientes, sicut in reliqua nouitij bona eos successuros probauimus cap. præcedenti; quippe cum hi fructus sint vera nouitij bona, perinde ac de cæteris eius nouitij bonis iudicandum est. Si nouitius autem de illis ante professionem disposuerit, eius dispositio seruanda erit, sicut in reliquis bonis.

S Y M M A R I V M.

- An nouitio conferri possit Episcopatus, aut regimen monasterij? n. 20.
- An nouitio conferri possit beneficium seculare, vel habitum possit cum alio commutare? referuntur quædam sententia. num. 21.
- Explicatur sententia auctoritatis. n. 22.
- An beneficium vacans tempore nouitij, ad quod nouitius habet ius, possit alteri conferri, cuius sint fructus dum non conferuntur? n. 23.
- Quid de beneficio regulari? & explicatur decretum Tridentini sess. 14. cap. 10. de reformatione. n. 24.
- An aliquando beneficia regularia dentur secularibus? n. 25.

20 QVÆSTIO vltima. An nouitio conferri possit beneficium ecclesiasticum: & cum beneficium duplex sit: alterum seculare, alterum regulare, de vtroque est disputandum. Et quidem certum est, nouitium non posse ad aliquam monasticam ordinis præfecturam eligi, nec ad id satis esse professionem tacitam, sed desiderari expressam, aliàs irritum fore quod gestum fuerit, posse autem eligi ad dignitatem Episcopalem tam in secularibus, quam in regularibus Ecclesiis, quippe vtrumque expressè deducitur cap. nullus. de elect. in 6. & Priorissa, aut Abbatisa non potest eligi nisi expressè professa sit, vt expressè deciditur cap. in demeritis. in princip. de electione. in 6. Quod si opponatur cap. 2. de ista. in demer. ex quo aperit deducitur, posse Abbatisam esse que non est expressè professa, & respondent Ioannes Andr. eo cap. 2. num. 3. Cardin. non. 2. oppos. 1. Anton. num. 6. Anchar. num. 1. Abb. ibi. num. 4. Imola num. 17. priores textus habere verum in prouisione, que per electionem fit, quia

de ea sola expressè loquuntur, secus quando prouisio fit non per electionem, sed per collationem, vel postulationem; idem de claus. de beneficiis. 3. p. q. 51. Barbosa dicto cap. 2. num. 4. vers. nona quod ista.

Difficilis autem est de aliis beneficiis secularibus. 21 Quidam censent ea non illi conferri: nam dubius status non promouetur ad militiam. l. qui delibetate. 29. ff. de liberali causa. & l. qui statim. 8. ff. de re militari. Cum ergo status nouitij dubius sit, an professurus sit, necne, nequit ad beneficium promoueri. Præterea, quia ansa daretur, vt occasione fruendi beneficio religionem desereret. Hanc partem sustinent Glossa cap. beneficium. verb. conferendum. de regular. in 6. & ibi Monachus fin. Dominicus num. 6. vers. in ea glossa. ibi. nullus. Anchar. num. 2. Guillelmus de Montelabundo. vt eum refert Probus ad divisionibus ad Monach. eo cap. beneficium. num. vltimo. ipsumque sequitur idem Probus ibi addens, quomodo conferri non debeat, validam tamen fore collationem. Angelus verb. nouitius. num. 23. & ibi Tabiena quæst. vltima. Antonius Cucus lib. 3. institutionum maior. 1. 1. num. 95. Tapia auctori. ingressi. verb. sua. cap. 2. num. 11. in iuncto nu. 13. in solut. ad 5. Lælius Zecchius de Repub. ecclesiastica. tit. de regular. cap. 3. n. 10. Lancelot. instit. iuris can. lib. 1. tit. de regu. 8. & si conigerit. verb. conferendum. Immo Anchar. & Guillelmus de Montelabundo ibi sustinent, nec integrum esse nouitio beneficium proprium cum alio commutare.

22 Sed verius credo, posse conferri beneficium seculare nouitio, quia adhuc est ius iuri, & proprii habendi capax, nec alicubi reperitur interdicta huiusmodi collatio. Textus enim pro contraria sententia allegati solum decidunt, eum, cuius status est dubius, an scilicet feruus, an potius liber sit, non esse ad militiam promouendum, donec sententia decisum sit, eum liberum esse; que quidem decisio nihil ad rem facit, rum quia nihil disponit de beneficio, nec disponere potest, cum sit iuris ciuilius; tum etiam, quia status nouitij pro tunc non est dubius, sed certus, cum pro tunc consistat eum esse liberum, sique iuris, & tantum dubium sit, an propria sponte sit statum mutaturus: nec ratio oppositæ sententiæ necessitatem probat, sed solum esse consilium, ac rationi consonum, ne illi conferatur beneficium. Et ideo hanc partem tenent Francus eo cap. beneficium. num. 1. Paulus, & Lopus, quos refert, & sequitur ipse Francus, Tiraquel. de retrad. lignager. gloss. 8. §. 1. mem. 37. Azor tom. 1. inst. moral. lib. 12. cap. 3. quæst. 1. & fauet Nauarr. lib. 3. consuet. de voio. in 2. d. Ar. cons. vltimo. mon. unico. vbi dicit collationem beneficii factam ligato voto religionis antequam profiteatur, valere. Quare simili ratione poterit nouitius commutare beneficium habitum cum alio, cum nullo iure illi interdicatur. Subiundit autem Francus, & Tiraquel. ibidem, nouitium acceptantem beneficium seculare simplex, censeri eo ipso religioni renunciare; secus si acceptet curatum seculare tanquam religiosus, vt pote quod etiam regulare conferri potest. Sed nullatenus hoc credo, existimoque neutrum acceptantem conferri religioni renunciare, quia neutrum est cum statu nouitij incompatible, & quomodo seculare simplex stare non possit cum statu professi, vacabit vti que per professionem: at interit. non est cur in nouitium perleuerans illud retinere nequeat, vt si egerit, possideat illud in perpetuum; si autem proficatur, vacet statim.

Quod si teneamus priorem sententiam, dicendum 23 necessario est, si ad eiusmodi beneficium vocetur nouitius ille, siue quia specialiter vocatus est, siue quia vocatus est coniunctio sanguine cum fundatore, & ille nouitius est talis, id beneficium nulli posse conferri, sed expectandam esse illius nouitij professionem, signato vicario interim seruicuro cum congrua illius beneficii portione, quia nouitius ille adquisiuit ius ad rem per eam nominationem: non est autem spoliansus iure

24 titre in re, nec ad rem, vt probauimus num. 1. Quod si interim alij conferatur, erit collatio nulla, vt probauimus num. 8. Quod si quætas cuius sint fructus residui; respondeo, cum eo medio tempore id beneficium vacet, indicandum est de fructibus illius, ac de fructibus beneficii vacantis, qui quidem iure referuntur successori, vt tradunt Speculator tit. de dispensat. §. distendum restat. de dispensat. super pluralitate beneficiorum. num. 22. Lambertinus de iure patronatus. lib. 2. par. 1. qu. 3. art. 7. n. 2. dicens esse Innocentij, & omnium, Syluest. verb. beneficium. Nauar. lib. 5. cons. in 1. edit. tit. de simonia. cons. 15. n. 5. in 2. cons. 70. n. 5. Vnde infert Speculator; si quis malè obtinuit beneficium, impetrata legitima collatione fructus percepti erunt sui, & licet Nauar. loquatur quando beneficium vacat de iure, non enim de facto, quia aliquis possidet; sed malè, & in eodem casu loquitur Speculator, qui non est casus noster, quia hic vacat vtroque modo: at eadem est ratio, & ita Syluest. loquitur quando beneficium vacat, & Lambert. quando nemo possidet, & sic vacat de iure, & de facto, vel quando quis possidet mala fide, & sic vacat de iure, licet non de facto. Item, quia peius est quando vacat de solo iure, cum illi iniquo possessori minus fauendum sit, quam successori, qui non deliquit, & constat ex cap. sepe. de elect. in 6. vbi deciditur, fructus Ecclesie vacantis debere referuari futuro successori, vel expendi in vtilitatem Ecclesie. Quare si in hoc beneficium succedat nouitius religionem deserens, erunt vti que ei reddendi, si autem eo professo beneficium adhuc vacans alteri conferatur, illius quoque erit fructus, vel in vtroque casu poterit in vtilitatem Ecclesie conuerti.

25 Tandem circa beneficium regulare Glossa eo cap. beneficium. verb. conferendum, & Lancelotus inst. iuris can. lib. 1. tit. de regular. in 6. §. & si conigerit. verb. conferendum, sentire videntur posse beneficium regulare conferri nouitio: cum enim dixissent beneficium non posse conferri nouitio, subdunt id intelligendum de beneficio, cuius regulares sunt incapaces. Cum igitur solum sint incapaces beneficii secularis; at regulares capaces sint; sentiunt clarè regulare posse conferri nouitio. Sed Glossam reprobat Paulus, Lopus, Dominicus, Fræcius, Azor allegati n. 20. & 21. quippe nouitius beneficii regularis est incapax, vt pote quod solis professus est conferendum. Clement. quia regulares, de supplenda negligentia. Prælat. & Clement. in agro. §. sane. Priuileg. de statu monachorum. Et hæc quidem sententia verissima est, stando in iure antiquiori; at iuxta decretum Tridentini. sess. 14. de reformat. cap. 10. potest dari beneficium regulare nondum professis, immo his, qui habitum nondum susceperunt, modo habitum suscipere, & professionem emittere teneantur. Sic enim dicitur ibi; regulares beneficia in titulum regularibus professis prouideri consueuerunt, cum per obtinuerunt resignationem, vel alias illi in vitio obtinuerunt, vacare conigerit, vel iustis causis illius ordinis, vel iis, qui habitum omnino suscipere, & professionem emittere teneantur, & non alio, ne vestè hinc, tandem contextam induant, conferantur; & ita Congregatio Cardinalium declarauit, clericis secularibus posse conferri dicta beneficia regularia per ordinarios collatores in consulto Papa, dummodo habitum suscipere, & professionem emittere omnino teneantur: quam declarationem refert Gonzalez in regula 8. Cancellar. gloss. 8. num. 78. Quod quidem videtur intelligendum non quando ratione solius voti tenetur quis ingredi, aut in religione perseuerare: hæc enim obligatio voti solum Deum respicit, & non forum externum, quod videtur petere Concilium; & ita credo intelligi, vt dentur eiusmodi beneficia conuentione facta, vt beneficiarij illi teneantur intra certum tempus ad religionem transire; sicut & beneficia curata habent eam conditionem tacitam, quando dantur non sacerdotibus, vt intra annum teneantur ad sacerdotium promoueri, cap. licet canon. de elect. in 6. cap. licet Summe Th. Sanchez pars 111.

Insuper solet beneficium regulare concedi à Pontifici 25 sive clerico seculari in commendam ad certum tempus, intra quod religionem proficatur, & sequuta professione illud habeat in titulum, vt restantur Staphyleus de literis vranie, vbi de formis expectatiuarum. in form. 8. sine. Ludouicus Gomez regul. de infirmis resignationibus. q. 13. nu. 7. & tractat de expectatiuis. num. 71. sine. Couar. cap. 12. num. 2. fin. de testament.

C A P V T V.

Quid immutatum sit per Tridentinum sess. 25, de regular. cap. 16. circa dispositiones bonorum ad nouitios pertinentium siue donando, siue renunciando, aut aliter contrahendo, aut testando, & circa renunciations beneficiorum ecclesiasticorum.

S Y M M A R I V M.

- Quæ quæstiones sint tractandæ? n. 1.
- Non comprehenduntur in hoc decreto qui in seculo non intueri ingressus in religionem renunciarum. n. 2.
- An comprehendantur in decreto Tridentini qui ante religionis ingressum bonis renunciarum intueri ingressi referuntur quædam sententia. n. 3.
- Explicatur sententia auctoritatis, & soluntur contraria. n. 4.
- An id decretum intelligatur de puellis solius educationis gratia existentibus in monasterio? n. 5.
- An id decretum intelligatur de solis nouitiis minoribus sexdecim annis? Referuntur quædam sententia, & sententia auctoritatis. n. 6. & 7.
- An intelligatur de nouitiis cuiuscumque ætatis, sit vt quæcumque ætate possint renunciare seruat illa forma Tridentini? num. 8.
- An intelligatur de nouitiis Societatis? n. 9.
- Quid si nouitij hi non renunciant iuxta normam constitutionis? n. 10.
- An possint hi nouitij dare aliquid Societati, vel deponere bona apud ipsam donec iis renuncient? n. 11.

TOTUM hoc caput versatur circa exponendum 1 decretum Trident. sess. 25. de regulari. c. 16. ad explicandum quid in eo immutatum sit circa ea, que iure communi disposita erant circa nouitiorum de propriis bonis dispositionem, que hæctenus præcedentibus capitibus explicauimus. Decretum illud sic loquitur; Nulla quoque renunciatio, aut obligatio antea facta, etiam cum iuramento, vel in fauorem cuiuscumque causa pie valeat, nisi cum licentia Episcopi, siue eius vicarij facta intra duos menses proximos ante professionem, ac non alias intelligatur effectum suum sortiri, nisi sequam a professione aliter facta esset, cuius fauor expressè renunciatio, etiam iurata, sit irrita, & nullus effectus. Circa quod decretum multæ, eæque quam grauissimæ difficultates insurgunt, & vt recto ordine procedatur, ad quadruplicem questionem reducantur. Prima erit de personis, quibus hæc renunciatio interdicitur. Secunda, de renunciationsibus, & obligationibus interdictis, Tertia, de tempore, in quo incipiunt vim fortiri renunciations. Vltima, de solemnitatibus, & aliis requisitis in eis obseruandis.

26 QVÆSTIO prima. Quæ personæ comprehendantur in eo Tridentini decreto. In qua quæstione primò dubitari potest, an soli nouitij comprehendantur hoc decreto, an etiam ij, qui causâ ingrediendi nouitium, dum adhuc sunt in seculo, bonis renunciant. Consulto dico, quando intuitu ingressus religionis; quia si quis non habens animum ingrediendi religionem, bonis renunciat, aut quæcumque aliâ donationem fecisset, absque dubio de ea donatione, aut renunciatione non loquitur decretum hoc Trident. cum nullus religionis respectus